

Kéri Viktor¹

A GDP ÉS A NEMEK KÖZTI SZAKADÉK KAPCSOLATA AZ EURÓPAI UNIÓ

ÖSSZEFOGLALÁS

A nők gazdasági hozzáadott értékét és az európai szakpolitika által kitűzött egalizációs célok növekedési hatását igazolja, hogy a nemi esélyegyenlőtlenség csökkenése és a GDP emelkedése összefüggenek egymással az Európai Unió országaiban az elmúlt közel húsz évben. Az időszakos változások más, globális vagy kontinentális befolyásolási hatások jelenlétét feltételezik, míg a regionális különbségek a fejlettségi konvergenciák szerepét világítják meg. Az egyes gazdaságok eltérő eredményei a mérési struktúrák újragondolására és a szupranacionális indikátorok mélyebb vizsgálatára hívják fel a figyelmet.

Kulcsszavak: Nemi esélyegyenlőtlenség, GDP, Gazdasági mutatók

JEL-kódok: E01, F63, J16

BEVEZETÉS

Diszciplináris keretek

A világban zajló gazdasági folyamatokkal foglalkozó kutatások számos irányból próbálják megközelíteni az összefüggések és a változások közötti kapcsolatok értelmezését, illetve a jelenségek indikációs pontjait. A gender alapú vizsgálatoknak köszönhetően ma már találkozunk olyan kezdeményezésekkel, amelyek a nők üzleti jelenlétének ökonomiai értékét helyezik a középpontba és ezen a téren végeznek feltárásokat. A Világbank jelentése szerint a nők gazdasági szerepvállalásának erősítése jelenti a fenntartható fejlődés egyik kulcsát, amely válságállóbbá képes tenni a nemzetgazdaságokat (Meunier, Krylova, & Ramalho – 2017), a Boston Consulting Group szerint pedig a női üzleti tevékenység mentén a globális GDP növekedésen is túlmutató olyan előnyök alakulhatnak ki, melyek képesek a világ megváltoztatására. Ennek alapját a női tulajdonban lévő vállalkozások növekedésének ösztönzése és a nemek közti vállalkozói szakadék megszüntetése képezik. (Unnikrishnan & Blair – 2019)

„Az Európai Bizottság támogatja a nők gazdasági szerepvállalását és a nők vállalkozói szellemét.” (European Commission – s.a.) Az Unió tevékenységeinek folytatása során törekszik az egyenlőtlenségek kiküszöbölésére, valamint a férfiak és nők közötti egyenlőség előmozdítására.” (Európai Bizottság – 2020) Az Európai Tanács közel tíz éves munkája során (2012-2022) többször is foglalkozott a vállalati vezettestületek nemi összetételével és a férfiak és nők arányának kérdésével ebben a témában. Az előkészítő munka során arra a következtetésre jutottak, hogy a nők nagyobb számú jelenléte a vállalatok vezettestületeiben fokozza részvételüket a gazdasági döntéshozatalban, ami ezáltal tovább emelheti a nők foglalkoztatását, melynek a

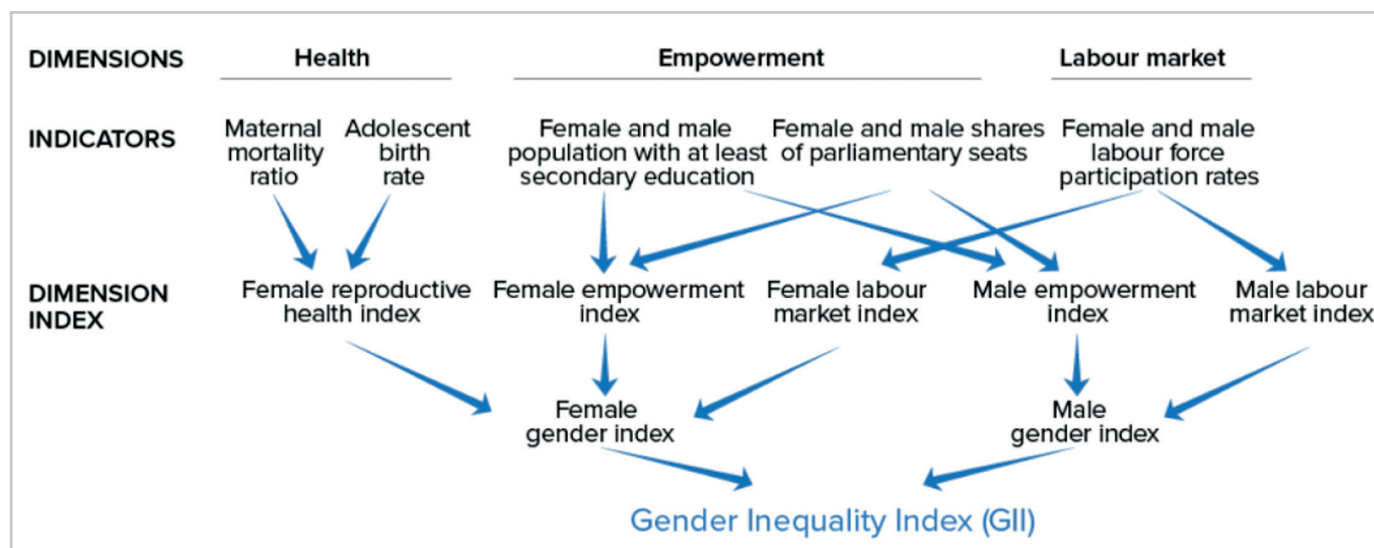
gazdaság egészére nézve is hatása lehet, s így az európai vállalatok versenyképességének javulásával az európai növekedés is felgyorsítható. (Európa Tanács – 2022)

Meghatározások

A GDP jelentésének értelmezése kapcsán láthatóak a megközelítések közti egyetértések: A mutató „egy ország határain belül, adott időszak alatt előállított végső áruk és szolgáltatások összértéke, amely a gazdasági teljesítmény mérésére szolgál” (Samuelson & Nordhaus – 2010); A GDP „egy országban egy adott időszak alatt megtermelt és végső felhasználásra szánt termékek és szolgáltatások piaci értékeként” azonosítható (Mankiw – 2018); A GDP „a nemzetgazdaságban adott évben előállított, végső fogyasztásra kerülő termékek és szolgáltatások összértékeként” definiálható. (KSH – 2020) Az egy főre jutó bruttó hazai termék (GDP per capita) meghatározása tekintetében sokszor megjelenik a népességarányos „életszínvonal mérés” (Mankiw – 2016), vagy az „átlagos jólét” (Krugman & Wells – 2018) kérdése, de ezen megközelítések kritikája is, miszerint pont a nők esetében „a háztartásban töltött órák száma szinte nem csökkent, ezért a nők munkába lépésével a szabadidejük csökkent le jelentős mértékben, ami viszont egyértelműen a jólétet csökkentette”. (Szlávik – 2019) Hasonló korlátok közé szorítja a jóléti kérdést a konvergencia hipotézis is, amely szerint minél alacsonyabb egy ország kezdeti GDP-je, annál magasabb a növekedés üteme (Barro & Sala-i-Martin – 1992). Például „a 2000-ben még alacsony termelékenységi szinttel jellemezhető euróövezeti tagállamok – különösképpen a balti tagállamok – mutatták 2000 és 2016 között a legerőteljesebb termelékenység növekedést.” (Halmai – 2020) Érdekeség azonban, hogy nincs ilyen hatás a külföldi közvetlen tőke beáramlása esetében, ugyanis pont a visegrádi országoknál lévő GDP arányos FDI (Foreign Direct Investment – Külföldi működőtőke beruházás) befektetés ugyan globálisan is a legmagasabb arányú, a GDP növekedési ütem jóval alacsonyabb, mint más feltörekvő régióknál. (Szanyi, Szunomár & Török – 2021), vagyis az FDI nem mutat felzárkóztatási indikációs hatást a kelet-európai országokban. (Völlmecke, Jindra & Marek – 2016) Ezek alapján kérdéses, hogy a GDP önmagában mennyire képes jól reprezentálni egy gazdaság állapotát és a mögöttes vezérlők hatásait, mégis, ha egyetlen mutatóval kell meghatározzuk az országok teljesítményét, annak a GDP lehet a legjobb módja. (Mellár – 2017)

A GII (Gender Inequality Index – Nemi Esélyegyenlőtlenségi Mutató) „egy kompozit mutató, amely a nemek közötti egyenlőtlenség mértékét méri három dimenzióban: reprodukzív egészség, felhatalmazás és munkaerőpiaci részvétel” (Ferrant – 2014), ez a három dimenzió mindegyike fontos emberi fejlődési aspektus (Reichert & Farber – 2022), összetétele és indexálási logikája az 1. ábrán látható.

¹ PhD hallgató, Gazdálkodás- és Szervezéstudományok Doktori Iskola, Neumann János Egyetem, Magyarország, Email: keriv81@gmail.com,

1. ábra: Nemi Esélyegyenlőtlenségi Mutató.

Forrás: UNDP_HDR

A GII jelentése és releváns tartalma szintén biztosít teret a tudományos vitára. A számítás módszere összetett és nehezen értelmezhető, kombinálja a jóléti és a felhatalmazási mutatókat, a kiválasztott indikátorok pedig nem minden régióban relevánsak, sőt esetleg hiányosak (Permanyer – 2013). Emellett a mutató nem veszi figyelembe a nem fizetett reprodukciós munkát (Caitlin – 2022), továbbá „a mutatók érzékenyek a választott súlyozásokra és aggregációs módszerekre, ami befolyásolja az eredmények megbízhatóságát”. (Klasen & Schüller – 2011) Az index felépítése jobban koncentrál a teljesítményszintekre, mint az egyenlőtlenségre s ez leginkább az alacsony GDP-vel rendelkező országok esetében torzíthatja az eredményeket és az is megfigyelhető, hogy az index kiszámítását jelentősen befolyásolja az adatok pontatlansága, vagy az ország egészségügyi rendszerének általános állapota. (Schmid & Mark – 2023)

Gondolati megközelítések

Az Európai Unión belül tehát léteznek olyan, évek óta zajló törekvések, amelyeknek célja a nemek közti egyenlőség megteremtése. Az egalizáció motorja ma már túlmutat a „hagyományos” társadalmi, esélyegyenlőségi és politikai célorientációs igényeknek való megfelelésen és inkább gazdaságvédelmi, gazdaságélénkítési keretbe helyezi a törekvéseket. Az irány helyességét nem csak az tudja validálni, hogy a programok illeszkednek a nemzetközi kezdeményezésekhez (pl. Fenntartható Fejlődési Célok (Egyesült Nemzetek Szervezete), hanem az is, hogy az elmúlt időszak közgazdaságtudományi értekezései és kutatásai is megalapozzák és/vagy megerősítik ezt. Kétségtelenül vannak még nyitott kérdések és homályos területek, de kirajzolódni látszik egy irány, amely próbálja a nők gazdasági szerepvállalásának mértékét és a nemzetgazdaságok teljesítményének alakulását összefüggésbe hozni egymással, vagy legalábbis keresni az analógiákat és eltéréseket.

Igaz, hogy a Nemi Esélyegyenlőtlenségi Index megalapozottsága legalább annyi kérdést vet fel, mint amennyi megállapítást lehet eszközölni a segítségével, mégis alkalmas lehet valamilyen szinten az országok összehasonlítására és a változás kimutatására. A GDP természetesen egy nagyobb múltra visszatekintő, szélesebb körben elfogadott teljesítménymérési mutató, ugyan-

akkor szintén nem kerülheti el a kritikai megközelítéseket és az összemérhetőség alkalmazási vitáját.

Nincs, azt hiszem talán nem is lehet egy olyan komplex, globális, érvényes és vitathatatlan nemzetgazdasági mutató létrehozni, amely időtálló, egységes, objektív, valamint inter- és szupranacionális jelleget is képes egyszerre magára öltetni. Annak azonban látom realitását, hogy a rendelkezésre álló és valamennyire elfogadott, még inkább a gyakorlatban használt pénzügyi és nem pénzügyi mutatók mentén végezzünk vizsgálatokat, folytassunk kutatásokat és tegyünk észrevételeket, esetleg felfedezéseket. Ez a tanulmány is ilyen célkitűzés mentén tesz arra kísérletet, hogy megvizsgálja a GDP és a GII mutatók között fellelhető kapcsolatokat és összefüggéseket az Európai Unió tagállamainak gazdasága mentén az elmúlt több mint húsz év vonatkozásában. Reményeim szerint alátámasztható, vagy részben igazolható összefüggés a nemzetgazdaságok teljesítménye és a nők gazdasági értékkeremtő képessége között.

MÓDSZER

Az adatok két forrásból kerültek kigyűjtésre. Az egy főre jutó GDP esetében az Eurostat (Eurostat – 2024), míg a Nemi Esélyegyenlőtlenségi Index kapcsán az UNDP (UNDP – 2024) online hozzáférhető adatai alapján dolgoztam. Az adatok letöltése után Excel program segítségével kerültek összerendezésre, a vizsgálat pedig az IBM SPSS szoftver segítségével zajlott.

Az adatok egyszerű elemzését követően a szórás, mint alapstatisztikai módszer segített megtalálni az országok közti homogenitást, vagyis azt, hogy az egyes tagállamok adatai mennyire különböznek egymástól. Emellett korreláció és regresszió vizsgálatok történtek. A korreláció tekintetében kutatásra került, hogy van-e, és ha igen, akkor milyen minőségű kapcsolat a GDP változása és a Nemi Esélyegyenlőtlenségi Index alakulása között. A regressziókutatás abban segített eligazodni, hogy a gazdasági fejlettség a nemi esélyegyenlőtlenséget, a nemi esélyegyenlőtlenség pedig a gazdasági fejlettséget milyen mértékben képes befolyásolni.

Az egy főre jutó GDP mutatót a reál-GDP-nek az adott év átlagos népességéhez viszonyított arányaként számítják ki.

(Eurostat – 2024) A GII értéket asszociációérzékeny egyenlőtlenségi mérőszám segítségével számítják ki, ami azt jelenti, hogy az index a különböző rendű általános átlagok általános átlagán alapul – az első aggregáció a dimenziók közötti geometriai átlaggal történik. A pontszámok 0-1 között vannak, és a magasabb értékek nagyobb egyenlőtlenségeket jeleznek. (UNDP – 2024)

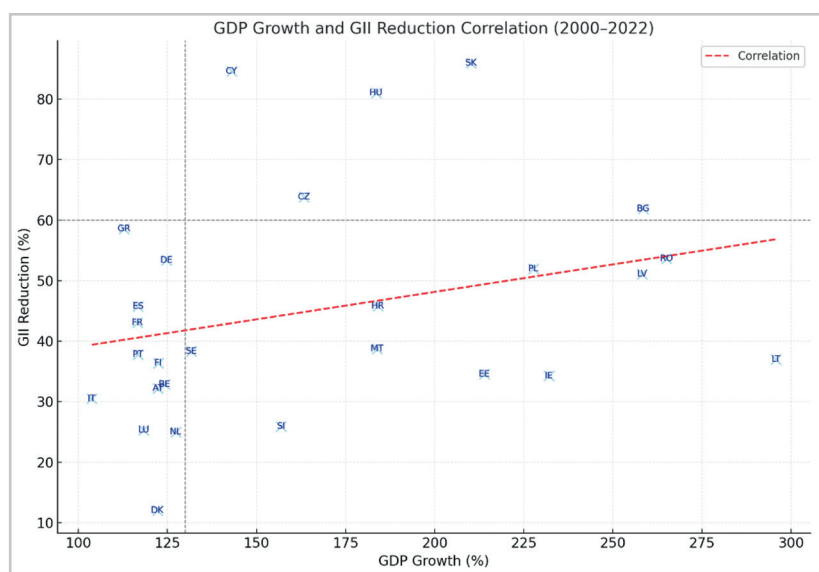
EREDMÉNYEK

Az Európai Unió 27 tagállamát tekintve általánosságban elmondható, hogy 2000 és 2022 között minden országban növekedett az egy főre jutó GDP mértéke és csökkent a nemi esélyegyenlőség nagysága, ami az 1. táblázatban látható is.

1. táblázat: GDP és GII értékek és változások

EU 27	GDP PER CAPITA 2000	GDP PER CAPITA 2022	GDP PER CAPITA 2000-2022	GII 2000	GII 2022	GII 2000-2022
Austria	31 510	38 560	122,37%	0,149	0,048	32,21%
Belgium	29 910	37 170	124,27%	0,134	0,044	32,84%
Bulgaria	2 990	7 730	258,53%	0,333	0,206	61,86%
Croatia	7 950	14 630	184,03%	0,190	0,087	45,79%
Cyprus	20 130	28 790	143,02%	0,299	0,253	84,62%
Czechia	11 440	18 690	163,37%	0,177	0,113	63,84%
Denmark	42 220	51 600	122,22%	0,075	0,009	12,00%
Estonia	7 540	16 130	213,93%	0,269	0,093	34,57%
Finland	30 500	37 330	122,39%	0,088	0,032	36,36%
France	28 770	33 540	116,58%	0,195	0,084	43,08%
Germany	29 410	36 690	124,75%	0,133	0,071	53,38%
Greece	16 800	18 960	112,86%	0,205	0,120	58,54%
Hungary	7 920	14 540	183,59%	0,284	0,230	80,99%
Ireland	33 300	77 300	232,13%	0,210	0,072	34,29%
Italy	27 620	28 670	103,80%	0,187	0,057	30,48%
Latvia	5 050	13 040	258,22%	0,278	0,142	51,08%
Lithuania	5 240	15 500	295,80%	0,265	0,098	36,98%
Luxembourg	72 530	85 850	118,36%	0,170	0,043	25,29%
Malta	13 840	25 450	183,89%	0,302	0,117	38,74%
Netherlands	35 240	44 870	127,33%	0,100	0,025	25,00%
Poland	6 500	14 800	227,69%	0,202	0,105	51,98%
Portugal	16 250	18 970	116,74%	0,201	0,076	37,81%
Romania	3 780	10 020	265,08%	0,429	0,230	53,61%
Slovakia	7 840	16 480	210,20%	0,214	0,184	85,98%
Slovenia	13 890	21 790	156,88%	0,189	0,049	25,93%
Spain	21 640	25 270	116,77%	0,129	0,059	45,74%
Sweden	34 240	45 100	131,72%	0,060	0,023	38,33%

Forrás: Saját kutatás

2. ábra: GDP és GII értékek változása a 2000-es és a 2022-es év között

Forrás: Saját kutatás

Fentiek alapján megállapítható, hogy lehet összefüggés a GDP növekedése és a GII csökkenése között hosszú távon, de az tisztán látszik már ebből a nézetből is, hogy a 27 elemes mintán nem vonhatók le egységes következtetések. Litvánia (295,80%), Románia (265,08%) és Bulgária (258,53%) érte el a legnagyobb növekedést az egy főre jutó GDP-ben, esetükben azonban inkább közepes mértékű a nemi esélyegyenlőség csökkenése (36-61%). Ezzel együtt pont Románia (valamint Magyarország) esetében a legmagasabb 2022-ben a tagállamok között a nemi esélyegyenlőség mértéke (0,23). Kimagasló változást ért el a nemi esélyegyenlőség csökkenése terén Dánia (12,00%), Luxemburg (25,29%) és Szlovénia (25,93%) 22 év alatt, habár az egy főre jutó GDP változás nem ezeknél a tagállamoknál a legmagasabb (118-157%). Ciprus (84,62%), Szlovákia (85,98%) és Magyarország (80,99%) a legkisebb mértékben tudták csökkenteni a nemi egyenlőtlenséget, emellett Olaszország (103,80%) és Görögország (112,86%) esetében látható a legalacsonyabb egy főre jutó GDP növekedés. Mindamellett, hogy Magyarországon kevesebb, mint 20%-kal csökkent a GII, a GDP emelkedése figyelemre méltóan magas (183,59%).

Biztosan érdemes mélyebben elemezni a GDP és az esélyegyenlőség változásait ahhoz, hogy jobban kirajzolódjanak az összefüggések, vagy kimutathatóak legyenek trendek, csoportok, amik alapján könnyebben vizsgálható az értékek egymásra hatása. A 2000-es és 2022-es évek összevetésével kapott megállapítások a 2. ábrán láthatóak.

A Pearson-korrelációs együttható értéke 0,28, ami gyenge pozitív korrelációt jelez a GDP növekedése és a GII csökkenése között. Jól látható, hogy a GDP növekedése általában kedvezhet a nemi egyenlőtlenség csökkenésének, de a kapcsolat nem szoros. Több ország eltérő mintázatot mutat. A fejlett országokban a GDP növekedés hatása a GII-re mérsékeltebb, míg a kevésbé fejlett országokban (pl. Kelet-Európa) erőteljesebb, pl. Bulgária, Románia, Litvánia. Az egyes kategóriák besorolásai a következők:

- Magas GDP-növekedés, alacsony GII csökkenés:** Korreláció: 0,16 – Gyenge pozitív korreláció, de nem szoros kapcsolat.
- Alacsony GDP-növekedés, magas GII csökkenés:** Korreláció: Nincs elég adat az értelmezhető korrelációhoz.
- Magas GDP-növekedés, magas GII csökkenés:** Korreláció: -0,85 Erős negatív korreláció, a GDP növekedés és a GII csökkenés ellentétes
- Alacsony GDP-növekedés, alacsony GII csökkenés:** Korreláció: -0,17 Gyenge negatív korreláció, de az adatok szórt kapcsolatot mutatnak.

A szórás az EU27 országai között a GDP esetében 57,42%, a GII vonatkozásában 18,46%.

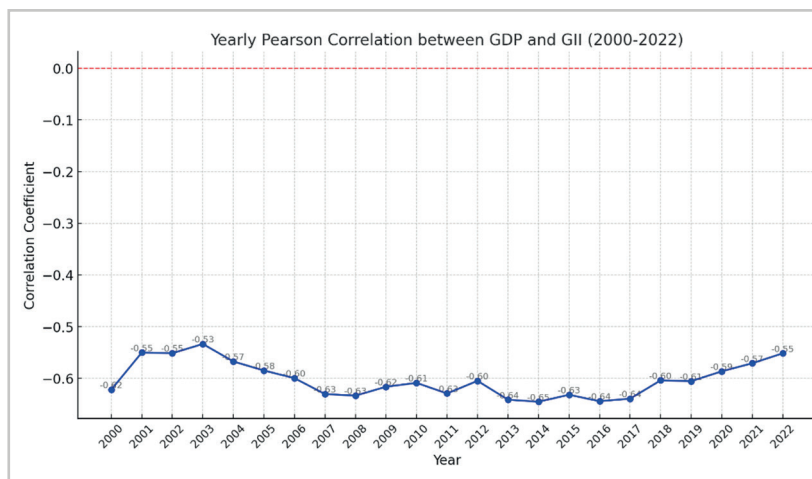
Érdekes lehet megvizsgálni az évenkénti adatokat hosszú idősor mellett, ami a változás összefüggései kapcsán további információt hordozhat. Amennyiben a teljes időszakra (2000-tól 2022-ig) vonatkoztatva tesszük ezt az összes tagállam mutatóival, akkor a 22 év távlatában vizsgált GDP és GII adatok a 3. ábrán látható módon évenként más kapcsolati erősséget vesznek fel.

A korreláció minden időszakban negatív, ami azt jelzi, hogy a magasabb GDP-vel rendelkező országok általában alacsonyabb GII-t mutatnak. Mindemellett megfigyelhető, hogy az erősebb korreláció a vizsgált időszak közepén jelentkezik, 2010 és 2014 között van a két mutató között a legerősebb kapcsolat.

Amennyiben az előző két megközelítés megállapításait jobban szeretnénk megfigyelni (országok és évek változása) érdemes egy regionális időbeliséget kialakítani, ami a 4. ábrán látható

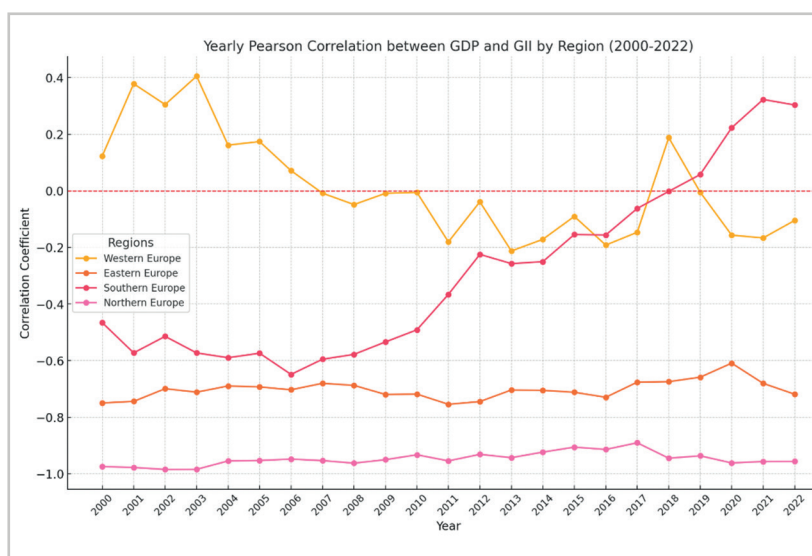
Az eredmény jól megmutatja, hogy a Nyugat-Európai országok kezdetben magasabb, majd csökkenő, de ingadozó korrelációval rendelkeznek: a GDP növekedése összefügg a nemek közötti egyenlőtlenség csökkenésével. Észak-Európa esetében az érték folyamatosan negatív, ami azt jelzi, hogy kevésbé van hatással egymásra a két mutató változása, bár igaz, hogy ezek az országok eleve alacsonyabb egyenlőtlenségi mutatóval rendelkeztek. Kelet- és Dél-Európa tekintetében inkább megállapítható, hogy kevésbé erős a GII és a GDP kapcsolata az időszak alatt.

Amennyiben elfogadjuk, hogy van kapcsolat a nemi egyenlőtlenség változása és a GDP változása között, melynek lehet időbeni és lokális összefüggése, akkor felvetődik a kérdés, hogy érdemes lehet a kapcsolatot milyenségét megvizsgálni időbeli eltolódással is. Az 5. ábrán ez látható.

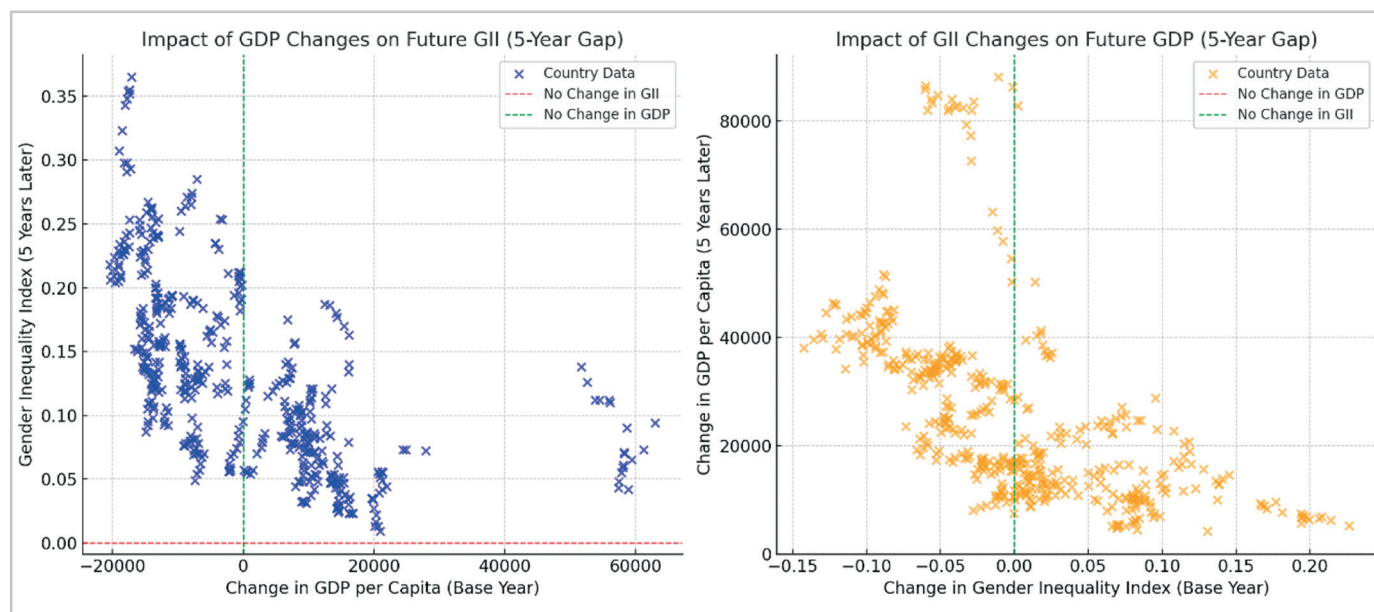
3. ábra: GDP és GII értékek változása a 2000 és 2022 között

Forrás: Saját kutatás

4. ábra: GDP és GII értékek regionális változása 2000 és 2022 között

Forrás: Saját kutatás

5. ábra: GDP és GII értékek egymásra gyakorolt hatása 2000 és 2022 között

Forrás: Saját kutatás

A vizsgálat azt mutatja meg, hogy 5 éves távlatban a GDP változása milyen hatással van a GII értékére és fordítva, a nemi esélyegyenlőtlenségi mutató változása 5 évvel később mennyire van összefüggésben a GDP emelkedésével. Az eredmények a következők:

1. GDP változás hatása a GII-ra (5 év múlva): Ha a GDP 1000 USD-vel növekszik, akkor a nemek közötti egyenlőtlenségi index (GII) 0.00264 egységgel csökken

Regressziós egyenlet: $GII = -0.00000264 \times GDP \text{ változás} + 0.131$

R^2 érték: 0.36

2. GII változás hatása a GDP-re (5 év múlva): Ha a GII 0.01 egységgel csökken (pl. 0.200-ról 0.190-re), akkor a GDP 1,393 USD-vel növekszik 5 év múlva

Regressziós egyenlet: $GDP = -139,298 \times GII \text{ változás} + 25,635$

R^2 érték: 0.34

Mindkét mutató esetében megfigyelhető a negatív hatás, vagyis elmondható, hogy a GDP növekedése hosszabb távon is csökkenti az esélyegyenlőtlenség mértékét és az esélyegyenlőtlenség mértékének csökkenése is GDP emelkedéshez vezet. A hatás mértéke szignifikáns, az R^2 mérsékelt értéke viszont arra figyelmeztet, hogy más tényezők is szerepet játszhatnak az egyes országok esetében a szórás miatt. Mindemellett fontos megvizsgálni, hogy hol vannak a kritikus pontok az időtáv vonatkozásában a mutatók egymásra hatásánál:

1. GDP változás hatása a GII-ra: Az R^2 érték folyamatosan növekszik, és a 12-14 éves időtáv környékén éri el a csúcspontját (~0.42). Ez azt jelzi, hogy a GDP növekedésének hatása a GII csökkentésére a leghatékonyabb ezen időtáv alatt

2. GII változás hatása a GDP-re: A legmagasabb R^2 értékek az 1–3 éves időtávoknál figyelhetők meg (~0.35), ami azt jelzi, hogy a GII csökkenése a leghatékonyabban 1-3 év múlva befolyásolja a GDP növekedését.

KÖVETKEZTETÉSEK

Megállapítások

Az alapvetésben tárgyalt felvetések és kérdéskörök, valamint a kutatási terület kapcsán nyert észrevételek mentén a következő megállapítások tehetők:

1. A nők gazdasági szerepvállalása valóban lehet a fejlődés kulcsa és a nők üzleti tevékenysége képes lehet a hozzáadott értéket növelni a nemzetgazdaságokban, hiszen láthattuk, hogy a hosszú időszak tekintetében minden gazdaságban megfigyelhető a GDP növekedés és a GII csökkenés kapcsolata, ami az EU versenyképességét emelheti.
2. Az egyes országok szintjén a mutatók közti összefüggés szórása nagyobb eltéréseket mutat. Ahogy láttuk a GDP növekedés és a GII csökkenés kapcsolatának intenzitása háromirányú is lehet akkor, ha az időszak elejét és végét vizsgáljuk meg. A teljes időszak esetében periodikus részek különíthetők el, vagyis az időtényező szakaszonként (esetleg más globális vagy lokális folyamatok miatt) is befolyásolhatja a határfokot.
3. A területi eltérések tetten érhetőek regionális szinten is, hiszen a kontinens különböző részein más trendek figyelhetők meg a korrelációs kapcsolat erősségében. Az eleve magasabb GDP-vel, vagy alacsonyabb GII értékkel rendelkező országok (nyugati és északi régió) esetében az egyenlőség javulása ke-

vésbé hat a GDP-re, mint a déli és keleti területeken, amely a konvergencia hipotézisnél látottakra emlékeztet.

4. Fontos tény, hogy nem csak a GDP emelkedésének van csökkentő hatása a GII mutatóra, hanem a megközelítés fordítottja is igaz, de míg a GDP változása az esélyegyenlőtlenség csökkentésére hosszabb távon (10-12 év) tud érvényesülni igazán, addig fordítva ez 1-3 év.
5. A két mutató változásának egymásra gyakorolt hatása jelentős, de a keresztvizsgálat is megmutatta, hogy más tényezők is szerepet játszhatnak a kölcsönös növekedésben a tagállamok közti szórás jelenléte miatt. Ez a gazdasági és társadalmi fejlettség különböző kiindulási szintje és azok hatásai mellett megerősíthetik a GDP jóléti dilemmáját, emellett rávilágíthatnak a GII mutató mögöttes adathomogenitásra és torzító tényezőire is.

További kutatási irányok

Az összefüggések mélyebb feltárása és a folyamatok jobb megértése kapcsán mindenképpen érdemes további kutatásokat végezni és vizsgálatokat lefolytatni a témában. A teljesség igénye nélkül ezek az alábbi kérdéskörök mentén lehetnek relevánsak:

1. Mik a GDP és a GII globális összefüggései?
2. Van-e klaszter különbség az EU15 és a később csatlakozott országok mutatóiban?
3. Milyen hatása van az idősorban a válságoknak (Subprime deviza, Covid19, Háború)?
4. Milyen összefüggéseket mutat a GDP és a női vállalkozói aktivitás mértéke?
5. Milyen összefüggéseket mutat a GDP más nem pénzügyi, gender jellegű mutatókkal? (pl. GDI, Nemek közti bérszakadék, Foglalkoztatási szakadék, Végzettség, Vezetői pozíciókban betöltött helyek)

IRODALMI FELDOLGOZÁS

- BARRO, R. & SALA-I-MARTIN, X. (1992): Convergence. *Journal of Political Economy*, Vol. 100, No. 2, pp. 223–251. <https://doi.org/10.1086/261816>. ISSN: 0022-3808.
- CAITLIN B. SCHMID (2022): Neglecting Reproductive Labor: A Critical Review of Gender Equality Indices. *Social Politics: International Studies in Gender, State & Society*, Vol. 29, No. 3, pp. 907–931. <https://doi.org/10.1093/sp/jxab009>. ISSN: 1072-4745.
- EUROPEAN COMMISSION (s.a.). Market, Industry, Entrepreneurship and SMEs – Women entrepreneurs. Letöltve: 2024.12.21., https://ec.europa.eu/growth/smes/supporting-entrepreneurship/women-entrepreneurs_en.
- EUROSTAT (2024): Main GDP aggregates per capita: https://doi.org/10.2908/NAMA_10_PC. Letöltve: 2024.11.23.
- EURÓPA TANÁCS (2022): Nemek közötti egyensúly a vállalati vezetőtestületekben. Letöltve: 2024.12.21., <https://www.consilium.europa.eu/hu/policies/gender-balance-corporate-boards/#figures>.
- EURÓPAI BIZOTTSÁG (2020): Az egyenlőségközpontú Unió a 2020-2025 közötti időszakra szóló nemi esélyegyenlőségi stratégia, Brüsszel, pp. 1-8. Letöltve: 2024.12.21., <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/LSU/?uri=CELEX:52020DC0152>.
- FERRANT, G. (2014): The Multidimensional Gender Inequalities Index (MGII): A Descriptive Analysis of Gender Inequalities Using MCA. *Social Indicators Research*, Vol. 115, No. 3, p.

655. <https://doi.org/10.1007/s11205-012-0233-3>. ISSN: 0303-8300.
- HALMAI, P. (2020): Mélyintegráció. Akadémiai Kiadó. <https://doi.org/10.1556/9789634545569>. Letöltve: 2024.11.23., https://mersz.hu/dokumentum/m701m__139/#m701m_115_p9. ISBN: 9789634545569.
- MEUNIER, F. – KRYLOVA, Y. & RAMALHO, R. (2017): Women's entrepreneurship: How to measure the gap between new female and male entrepreneurs? *Policy Research Working Paper*, World Bank, Washington, DC, No. 8242, pp. 4-5. <https://doi.org/10.1596/1813-9450-8242>
- MELLÁR, T. (2017): Szemben az árral. Akadémiai Kiadó. <https://doi.org/10.1556/9789630598903>. Letöltve: 2024.11.23., https://mersz.hu/dokumentum/dj243saa__46/#dj-243saa_43_p1. ISBN: 9789630598903.
- MANKIW, N. G. (2018): Makroökonomia (9. kiadás). Nemzeti Tankönyvkiadó, pp. 22-25. ISBN: 9789631966473.
- MANKIW, N. G. (2016): *Principles of Economics* (7th ed.). Cengage Learning, p. 512. ISBN: 9781285165875.
- SAMUELSON, P. A. & NORDHAUS, W. D. (2010): *Közgazdaságtan* (19. kiadás). Akadémiai Kiadó, pp. 456-460. ISBN: 9789630587938.
- SZLÁVIK, J. (2019): Fenntartható gazdálkodás. Wolters Kluwer Kft. <https://doi.org/10.55413/9789632958200>. Letöltve: 2024.11.23., https://mersz.hu/dokumentum/YOV1449__51/#YOV1449_49_p17. ISBN: 9789632958200.
- SZANYI M. – SZUNOMÁR Á. – TÖRÖK Á. (SZERK.) (2021): Trendek és töréspontok II. Akadémiai Kiadó. Letöltve: 2024.11.23., https://mersz.hu/dokumentum/m836tet__41/#m836tet_39_p2. ISBN: 9789634545569.
- SCHMID, T. & MARK, K. (2023): Revisiting the Gender Inequality Index: A Theoretical and Empirical Critique. *Social Indicators Research*, Vol. 159, No. 3, pp. 907–929. <https://doi.org/10.1007/s11205-023-03126-5>. ISSN: 0303-8300.
- VÖLLMECKE, D. – JINDRA, B. & MAREK, P. (2016): FDI, human capital and income convergence – Evidence for European regions. *Economic Systems*, Vol. 40, No. 2, pp. 288–307. <https://doi.org/10.1016/j.ecosys.2015.11.001>. ISSN: 0939-3625.
- UNNIKRISHNAN, S. & BLAIR, C. (2019): Want to Boost the Global Economy by \$5 Trillion? Support Women as Entrepreneurs. In *Boston Consulting Group*. <https://www.bcg.com/en-hu/publications/2019/boost-global-economy-5-trillion-dollar-support-women-entrepreneurs> Letöltve: 2024.12.21.
- UNDP, HUMAN DEVELOPMENT REPORT (2024) – with minor processing by Our World in Data. “Gender Inequality Index” [dataset], “Human Development Report 2023-2024”. <https://ourworldindata.org/grapher/gender-inequality-index-from-the-human-development-report> Letöltve: 2024.11.23